

EDEBİYAT NEDİR?

- Duygu, düşünce, hayal, gözlem ve olayların sözle veya yazıyla etkili bir şekilde anlatılması sanatına **edebiyat** denir.
- **Edebiyat** aynı zamanda söz konusu sanat dalında üretilen eserlerin yapı, biçim ve içerik özelliklerinin; ortaya çıkış koşullarının, yazarların eser ve okur karşısındaki, okurun eser karşısındaki tavrının; edebiyat alanının diğer sanat ve bilim dalları ile ilişkilerinin belirli yöntemlerle incelenip araştırıldığı bilim dalının adıdır.
- “**Edebiyat**” kelimesi köken bakımından, Arapça “**edeb**” kelimesinden gelmektedir.
- “İyi huy, ahlâk” anlamlarına gelen “edeb” kelimesinin Arapçadan dilimize geçişi çok eskilere dayanır.
- Hâlbuki kavram olarak “edebiyat”, Tanzimat Dönemi’nde Fransızcadaki “litterature”ün karşılığı olarak aynı kökten (edeb) türetilmiştir.
- Dolayısıyla Tanzimat yıllarına kadar dilimizde manzum edebî metinler için “şiir”, mensur edebî metinler için de “inşâ” kelimeleri kullanılmıştır.
- Edebiyat sözcüğünü bugünkü anlamıyla ilk kez Tanzimat Dönemi’nde Şinasi kullanmıştır.

GÜZEL SANATLARIN KLASİK SINIFLANDIRILMASI

a. İşitsel (Fonetik) Sanatlar:	Edebiyat ve müzik gibi sese, söze biçim veren sanatlardır.
b. Görsel (Plastik) Sanatlar:	Resim, heykel, mimari, kabartma, hat, minyatür gibi maddeye biçim veren sanatlardır.
c. Dramatik (Ritmik) Sanatlar:	Tiyatro, dans, sinema, bale, opera gibi harekete biçim veren sanatlardır.

EDEBİYATIN BİLİMLE VE GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

- Bilim; evreni ya da olayları konu olarak seçen, deneysel yöntemlere ve gerçekliğe dayanarak araştıran, inceleyen ve yasalar oluşturmaya çalışan bir çalışmalar bütünüdür.
- Bilim olgusaldır, mantıksaldır, objektiftir, eleştiricidir, genelle-yicidir, seçicidir, evrensel ve birikimli bir süreçtir.
- Edebiyat; başta tarih, coğrafya, felsefe, sosyoloji, psikoloji, folklor, dil bilimi gibi sosyal bilimlerle hatta fizik, kimya gibi pozitif bilimlerle sıkı bir ilişki içindedir.

- Bir tarihçi, sosyolog, psikolog araştırmalarını yaparken edebî eserlerden büyük oranda yararlanır.
- Pozitif bilimlerle uğraşanlara edebî eserlerdeki kurgular kaynaklık eder, bazen de onlara üzerinde çalışacakları konular hakkında ilham verir.

EDEBİYAT-TARİH İLİŞKİSİ

- Tarih, ulusların ya da toplulukların birbiriyle olan ilişkilerini, savaşlarını, uygarlıklarını, kendi iç sorunlarını yer ve zaman göstererek inceleyen bilim dalıdır.
- Her edebî metnin içinde olduğu bir dönem vardır ve edebî metinler olduğu bu dönemin izlerini taşır. Hatta bazı edebî metinler konusunu tamamen tarihten alır. Bu nedenle edebî metinler tarih bilimine kaynaklık eder.

EDEBİYAT-SOSYOLOJİ (TOPLUM BİLİM) İLİŞKİSİ

- Sosyoloji, insan topluluklarının yaşayışını ve onu yöneten yasaları inceleyen bilim dalıdır.
- Edebiyatın konusu insandır ve insan toplum içinde yaşar. Edebî eserler sosyolojinin inceleme alanına girer. Hatta edebî eserlerin bazıları da insanı anlatırken topluma yön vermeyi amaçlar.

EDEBİYAT-HALK BİLİM (FOLKLOR) İLİŞKİSİ

- Halk bilim, bir toplulukta yaşayan insanları, onların alışkanlıklarını, söylenegelen türkü, masal, fıkra, atasözü, bilmece, oyun ve dans gibi kültür varlıklarını inceleyip topluluğun yaşayış ve duyusunu anlamaya çalışan bilim dalıdır.

EDEBİYAT-PSİKOLOJİ (RUH BİLİM) İLİŞKİSİ

- Psikoloji; duyum, heyecan, düşünce gibi olguları ve bunların yasalarını inceleyen bilim dalıdır. Edebî eser de insanın ruh dünyasını az ya da çok işleyen eserlerdir.
- Hatta bazı edebî eserler doğrudan insan psikolojisini işlemek amacıyla oluşturulmuştur.

EDEBİYAT-FELSEFE İLİŞKİSİ

- Felsefe, madde ve yaşamayı ve bunların dünya, toplum, ruh gibi türlü belirtilerini neden, ilke ve amaç bakımından inceleyen, yorumlayan bir bilim dalıdır.
- Edebî metinlerde de toplumları etkileyen bazı düşünceler vardır.

EDEBİYAT-COĞRAFYA İLİŞKİSİ

- Edebî eserlerdeki olaylar belli mekânlarda ortaya çıktığı için edebî eserler o coğrafyayı yansıtır.
- Bazı edebî eserler, belli bir coğrafyayı tanıtmak amacıyla yazılır. Gezi yazıları, egzotik romanlar gibi.

EDEBİYAT-BİLİM VE TEKNİK İLİŞKİSİ

- Bilim ve teknik insan yaşamını etkileyen, değiştiren, ona yön veren yenilikleri ve gelişmeleri içerir.
- Tüm bunlar edebî eserlere yansıdığı ve edebî eserlerin gelişmesine katkıda bulunduğu (matbaanın bulunması vb.) gibi edebî eserler de bilim ve tekniğe ilham kaynağı olabilir.

EDEBİYAT-DİL VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ

- Dil, insanların birbirleriyle anlaşmasını sağlayan en önemli araçtır. Kültür, bir toplumun tarihi boyunca meydana getirdiği maddî ve manevî değerlerin bütünüdür.
- Kültür; ileriki zamanlara dil ve dille oluşmuş edebiyat ürünleri aracılığıyla aktarılır. Bu nedenle dil-kültür-edebiyat arasında sıkı bir ilişki vardır.

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI

- İnsanların iletişim kurmak, kendilerini anlatmak amacıyla bir araya getirdikleri sözlü veya yazılı cümleler topluluğuna **metin** denir.
- Metin dille kurulan bir anlaşma ve anlatma aracıdır.
- Metin cümlelerden oluşur.
- Metnin türünü; metnin yazılış amacı, konusu, kullanılan iletişim kanalı ve hedef kitle belirler.
- Bilimsel, felsefi, edebî ve günlük metinler birbirinden farklı düzenlenir.

Edebî Metin

- Kimi metinler okuyucuyu bilgilendirmek, ona bir şeyler öğretmek amacını taşıırken kimi metinler de okuyucuda sanatsal zevk uyandırmak amacını taşır.
- İşte bir sanat değeri taşıyan, kişide bir güzellik duygusuyla heyecan uyandırmayı amaçlayan metinlere **edebî metin** denir.
- Edebî metnin yazılış amacı, okuyucuda bir heyecan veya estetik zevk uyandırmak, sanat yapmaktır.

- Anlatılanlar gerçek hayatla ilişkilendirilebilir ancak kurgusal bir yanı vardır.
- Edebî metinlerde bir anlam değil okuyan kişiye, zamana ve mekâna göre değişen birçok anlam vardır.
- Anlatılanlar, gerçek hayatla ilişkilendirilebilir.
- Yazar estetik bir amaçla metni oluşturduğu için dilin özelliklerinden sapmalar görülür.
- Sözcükler mecaz anlamlarında da kullanılır ve soyut bir anlatım görülür.

Öğretici Metin

- Yazılış amacı; okuyucuya bilgi vermek, öğretmektir.
- Anlatılanlar gerçektir.
- Anlam kesin ve nettir, her okuyan aynı şeyi anlar.
- Yazar, hedeflediği amaç doğrultusunda dilin bilinen kurallarının dışına çıkmaz.
- Sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılır ve somut, nesnel bir anlatım görülür.

TÜRK EDEBİYATININ TARİHİ DÖNEMLERİ**İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI (... -XI. yüzyıl)**

Sözlü Edebiyat

Yazılı Edebiyat

İSLAMİYET ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI (XI-XIX. yüzyıl)

1. Divan Edebiyatı

2. Halk Edebiyatı

a- Anonim Halk Edebiyatı

b- Âşık Edebiyatı

c- Dinî-Tasavvufi (Tekke) Halk Edebiyatı

BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI (1860-...)

Tanzimat Dönemi Edebiyatı (1860-1896)

Servetifünun Dönemi Edebiyatı (Edebiyat-ı Cedide) (1896-1901)

Fecriati Topluluğu (1909-1912)

Millî Edebiyat Dönemi (1911-1923)

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (1923-...)

1. I. Duygu, düşünce, hayal, gözlem ve olayların sözle veya yazıyla etkili bir şekilde anlatılması sanattır.
II. Bir duygunun, tasarımın ya da güzelliğin çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi unsurlarla etkili bir biçimde anlatılmasıdır.
III. Ayakkabıcılık, terzilik, demircilik, marangozluk gibi doğrudan doğruya beceriye dayanan ve ekonomik açıdan bağımlı olan insan faaliyetidir.

Numaralanmış cümlelerde tanımlanan kavramlar aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

	I	II	III
A)	Zanaat	Edebiyat	Sanat
B)	Edebiyat	Zanaat	Sanat
C)	Sanat	Zanaat	Edebiyat
D)	Edebiyat	Sanat	Zanaat
E)	Zanaat	Sanat	Edebiyat

2. Türk edebiyatında, yaygın olarak 19. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanan edebiyat terimi Arapça ---- sözcüğünden türetilmiştir. Arapçada davet anlamına gelen bu sözcük, "iyi terbiye, zerafet, güzel ahlâk, usluluk" anlamlarını da içermektedir. Edebiyat terimi Batı dillerindeki karşılığı olarak 1860'lardan sonra ---- kullanılmaya başlanılmıştır. Bu kavramın Tanzimat'tan önceki karşılıkları ilm-i edeb, ----, ---- terimleri idi.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) edeb
B) litterature
C) şiir ve inşa
D) sanat
E) belâgat

3. "Sanat" kavramıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sanat güzel, etkili, özgün eserlerin toplamıdır.
B) Sanat, duygu ve düşünceleri dile getirme yoludur.
C) Sanatın kolları dramatik, fonetik, plastik sanatlardır.
D) Bir meslek dalıdır, ustanın becerisine dayalı kazanç vardır.
E) Sanatın amacı estetik değer yaratmaktır, bunu yeniden insanlığa sunmaktır.

4. Güzel sanatlar üretiminde kullanılan malzemenin özelliğine göre geleneksel olarak bir sınıflandırmaya tabi tutulmuşlardır. Bunlar görsel, işitsel ve dramatik sanatlardır.

- I. Edebiyat
II. Resim
III. Müzik
IV. Tiyatro
V. Bale

Numaralanmış sanat dalları bu sınıflandırmaya göre ikişerli eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Kurgusal bir dünya ekseninde şekillendirilmiş çok çeşitli yorumlara imkân veren ve nice beyin ve ruh sancılarının eseri olan bir içerik; bu içeriğin en güzel ve en etkili biçimde sunulmasını üstlenmiş ve dil zevki imbiğinden sabırla damıtılarak elde edilmiş bir edebî dil; içerik-dil ikilisinin ferdî ve orijinal kompozisyonundan teşekkül etmiş bir yapı; bunlar ve bunların dışındaki daha pek çok unsurun birbirleriyle birlik ve bütünlük prensibi dâhilindeki çok yönlü ilişkileri ve edebîlik potası içindeki sentezinden meydana gelmiş bir üslup çerçevesinde teşekkül etmiş karmaşık ama estetik bir terkiptir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bilgi verilmiştir?

- A) Sanat B) Edebiyat C) Zanaat
D) Felsefe E) Bilim

6. I. Sanat dalında üretilen eserlerin yapı, biçim ve içerik özelliklerinin, ortaya çıkış koşullarının, yazarların eser ve okur karşısındaki, okurun eser karşısındaki tavrının ve edebiyat alanının diğer sanat ve bilim dalları ile ilişkilerinin belirli yöntemlerle incelenip araştırıldığı bilim dalının adıdır.
II. Duygu, düşünce ve hayallerin okuyucuda heyecan, hayranlık ve estetik zevk uyandıracak şekilde dil aracılığıyla ifade edilmesi sanattır.
III. Malzemesi dil, kaynağı yaşantılar ve hayal gücü olan bir yaratıcılık, başka bir deyişle bir sanat dalıdır.

Numaralanmış cümlelerden hangileri "Edebiyat nedir?" sorusunun cevabıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Aşağıdakilerden hangisinde sanatın tanımı yapılmamıştır?

- A) Bir duygu veya düşüncenin maddî bir malzemeden veya sestem veya sözden faydalanmak suretiyle heyecan ve hayranlık uyandıracak şekilde ifadesidir.
- B) Hayatı anlayan zekânın, onu en ilgi çekici, en güzel şekillere sokmasıdır.
- C) Dinleyen ve görende estetik bir zevk ve heyecan yaratan, gerçekliği sembolik ve karşılıksız bir şekilde taklit ve ifade eden eser ve hareketlerdir.
- D) İnsanın kendisine karşın yarattığı ikinci bir doğadır; her şeyden önce insanın var olana bir karşı çıkışı, varlığa bir meydan okumasıdır.
- E) Okuyana estetik bir tat vermek amacıyla yazılan olan ya da böyle bir amacı bulunmasa bile, biçimsel özellikleriyle bu düzeye ulaşabilen bütün yazılı yapıtlardır.

8. Toplumun oluşum, işleyiş ve gelişim yasalarını inceleyen bilim dalına denir. Başka bir söyleyişle bu bilim; insanların yaşayışlarını, bu yaşayışları düzenleyen ve yöneten yasaları araştıran, inceleyen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalı "dil, din, ahlak, gelenek, görenek, kültür, uygarlık, millet" gibi düşünce ve kavramların önem ve etkinlik kazanmasına, değerlendirilmesine yardımcı olur.

Bu parçada bilgi verilen, edebiyatla ilişkisi bulunan bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Sosyoloji E) Psikoloji

Gazete Çevresinde Gelişen Metinler	Anlatmaya Bağlı Metinler	Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler
Fıkra	----	Hatıra
----	Fabl	----
Deneme	Roman	Gezi Yazısı

Bu tabloda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hikâye - Sohbet - Biyografi
B) Makale - Masal - Günlük
C) Eleştiri - Mektup - Efsane
D) Otobiyografi - Halk Hikâyesi - Röportaj
E) Haber Yazısı - Söyleşi - Anı

10. Edebî metinlerle tarih biliminin karşılaştırıldığı aşağıdaki tablonun hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

	Edebî Metinler	Tarih Bilimi
A)	Edebî metinler gerçek bir olaya dayansa da temelde kurgusaldır.	İnsanlığın toplumsal, kültürel, ekonomik gelişmesini belgelere dayanarak anlatır.
B)	Onu ortaya koyan kişinin ya da toplumun duygularını, düşüncelerini, hayallerini, özlemlerini yansıtır.	Bu metinlerde gerçek dışı unsurlara rastlanmaz; hayaller, duygular, özlemler, hisler yer almaz.
C)	İçinde gerçek olmayan hatta akıl dışı unsurlar barındırabilir.	Metinlerde bireysel veya toplumsal yaratıcılık aranmaz.
D)	Ortaya konduğu dönemin bakış açısını ve özelliklerini yansıtır.	Hiçbir şeyi değiştirmez, var olanı ortaya koymaya çalışır.
E)	Bilim adamı metinleri oluştururken işin içine kendi duygularını, hayallerini katmaz.	Bir olay anlatılırken anlatıcının duyguları, sevgileri hatta hayalleri işin içine girer.

11. Şairin elli yıl boyunca gezdiği İstanbul, Kafkasya, Suriye, Avusturya, İran, Mısır, Balkanlar vb. yerleri anlattığı gezi türündeki eseridir. Eserde farklı yörelere ait yaşam biçimleri, davranışlar, maddi ve manevi kültür unsurları geniş yer tutmuştur. Evliya Çelebi; eserde açık, anlaşılır, yalın bir dil kullanılmış fakat yer yer abartılı bir anlatıma da başvurmuştur. Halkın kullandığı deyimlere de eserde çok fazla rastlanmaktadır.

Bu parçada sözü edilen eser edebiyatın hangi bilim dallarıyla ilişkisini gösterir?

- A) Tarih - sosyoloji B) Felsefe - psikoloji
C) Coğrafya - sosyoloji D) Sosyoloji - psikoloji
E) Psikoloji - tarih

12. Auguste Rodin, dünyayı anlamak ve anlatmak isteyen bir düşünce çabası olarak tanımlar. Tolstoy'un ---- tanımı ise şöyledir: "İnsanın bir zaman duymuş olduğu bir duyguyu kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu başkalarının da duyabilmesi için hareket, çizgi, renk, ses ya da sözcüklerde belirlenmiş biçimler aracılığı ile onlara aktarmasıdır."

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) sanat B) edebiyat C) zanaat
D) şiir E) metin

1. William Turner'ın doğanın dört elementini tuval üzerinde gösterişi, akıllara durgunluk verecek cinstendir. Toprağın sınırları, su ve havanın karışması uğruna silinirken hepsi dördüncü element olan ateşin ışığı ile çevrilir. Suyun farklı hâllerinin bir ışık çemberinde birleştiği görülür. Alexander Humbolt'a göre, doğanın büyüklü resmi, ressamın elinde, yazılı çalışmalarda olduğu gibi, az sayıda ve basit izlerle kendini gösterir. Edebiyat ve resim, bilim insanlarına sentez yapmayı gösteren öğelerdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu türde yazılan metinlerin özelliklerinden biri olamaz?

- A) Yazılış amacı, okuyucuya bilgi vermek, öğretmektir.
B) Yazar, hedeflediği amaç doğrultusunda dilin bilinen kurallarının dışına çıkmaz.
C) Sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılır ve somut, nesnel bir anlatım görülür.
D) Dil; göndergesel, alıcıyı harekete geçirme ve dil ötesi işlevlerinde kullanılır.
E) Anlatılanlar gerçek hayatla ilişkilendirilebilir ancak kurgusal bir yanı vardır.

2. Tarık Buğra edebiyat dünyasına her ne kadar hikâyeleriyle girse de romancı kimliğiyle öne çıkmıştır. *Küçük Ağa*'da Tarık Buğra, Kurtuluş Savaşı yıllarında Anadolu'yu, onun bağrından çıkan, onu çok iyi tanıyan ve ona karşı kalbi sevgi dolu bir yazarın bakış açısıyla anlatmıştır. O, büyük bir imparatorluğun acı sonunu ve onun küçük bir sembolü diyebileceğimiz bir Anadolu kasabasını ve çevresini, orada yaşanan dramatik ve trajik olayları, gerçeğe uygun bir şekilde dile getirmiştir. *Küçük Ağa*'yı Millî Mücadele'yi konu edinen diğer romanlardan ayıran önemli özelliklerinden biri de budur. Tarık Buğra'nın kendi deyişiyle *Küçük Ağa*, destanlara yakışır bir konuyu ele almasına rağmen, destan değil, gerçekliği anlatan bir romandır.

Bu parçaya göre yazarın, eserini yazarken aşağıdaki bilim dallarının hangisinden yararlandığı söylenebilir?

- A) Tarih
B) Coğrafya
C) Felsefe
D) Sosyoloji
E) Psikoloji

3. I. Dere boyunca, iki dağın gittikçe sıkışan yamaçları arasında, yeniden çıkmaya başladık. Membaa yaklaştıkça dere artık akıyor, çağlayanlar şeridi hâlinde, bir kayadan bir kayaya sığıyordu. Suyu aralarına alan kayalar bir yerde daralıp birbirlerine iki adım kadar yaklaşmışlardı; olanca hızlarıyla gelip bu cendereye giren sular, beş altı metre uzunluğundaki dar boğazdan görülmedik bir hırs ve süratle ve simsiyah bir renk alarak geçiyorlar, kurtulduktan sonra da kumlu ve çakıllı yataklarına serilip beyaz kabarcıklı kahkahalar atarak fıkırdıyorlardı.
- II. Bütün sanatların kullandıkları malzemeler farklı olmasına rağmen ortak özellikleri vardır. Sanat, insanla doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkisidir. Bu ilişkiyi oluşturan üç aşama vardır: Birinci aşamada sanatçı olan kişi doğadaki maddi özellikleri algılar, ikinci aşamada bu algılar estetik amaçlar göz önünde tutularak hoşagiden biçimlere ve kalıplara dökülür. Son aşamada ise sanatçıda daha önceden var olan duygu ve heyecan durumlarına yeni algılar uydurulur.

Numaralanmış metinler karşılaştırdığı aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yanlışlık olduğu söylenebilir?

- A) I. metin edebî, II. parça öğretici metinden alınmıştır.
B) I. metnin yazıldığı türlerde kelimeler genellikle mecaz anlamda kullanılır.
C) II. metnin yazıldığı türlerde süslü, sanatlı bir dil kullanılır.
D) II. metnin yazıldığı türlerde genellikle açıklayıcı anlatım kullanılır.
E) I. metnin yazıldığı türlerde amaç okurda estetik zevk uyandırmaktır.

4. **Aşağıdakilerden hangisi edebî metinlerin özelliklerinden biri değildir?**

- A) Bir tasarım yani yaratıcı hayal gücüyle ortaya çıkar.
B) En temel işlevi, insanda estetik bir duygu ve haz oluşturmaktır.
C) Amacı doğru ve yararlı bilgiler değil, güzellik sunmaktır.
D) Anlam kesin ve nettir, her okuyan aynı şeyi anlar.
E) Özgün ve etkileyici bir özelliğe sahip olmayı gerektirir.

5. (I) Belli bir sanat endişesi ve yeteneğine sahip yazarların kaleminden çıkan edebî eserler, diğer amaçlarının yanında, güzellik ve okuyucuya estetik haz verme amacıyla kaleme alınırlar. (II) Onlarda dil, olabildiğince kusursuz ve hatasız bir biçimde kullanılır. (III) Kelimeler genellikle mecaz anlamlarında kullanılır. (IV) Benzetme, istiare, tezat, kinaye gibi çeşitli edebiyat sanatlarına yer verilmeden oluşturulur. (V) Bir başka ifadeyle edebiyat eserinde dil, günlük ve ilmî dille aynı kaynaktan beslenmesine veya aynı dil unsurlarını kullanmasına rağmen, onlardan bir hayli farklı ve başka bir dildir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisi edebî metinlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. I. Sanat yapıtının yeniden değerlendirildiği her seferde sonuçlarının farklı olması, sanatın doğasında olan bir şeydir. Bugün sanat yapıtı kavramının içeriği çok genişlediğinden, sınırlarını belirlemek gittikçe zorlaşmaktadır. Dolayısıyla bu geniş yelpazede alımlayıcının, üretilenleri anlamada yaşadığı zorluk anlaşılabilir bir şeydir. Sanatı değerlendirmede tarihsel süreçte oluşan farklı görüşler, çok değişik değerlendirme ilkelerine göre düzenlenebilir.
- II. Aşağılarda kalan derenin uğultusu rüzgârın esişine göre azalıp çoğalarak bize kadar geliyor, çamların mırıltısına karışıyordu. Baygın bir kekik ve çam kokusu ortalığı doldurmuştu. Kız elini yanına uzatarak yerden kuru bir kozalak aldı, parmaklarıyla onun dişlerini büküp kırmaya başladı. Sonra başını bana çevirdi, elinde ufaladığı kozalağın çıtırtılarına karışan hafif bir sesle yeniden anlatmaya başladı.
- III. Belirli bir kahramanlık ve yaş sonucu isim almanın detaylarını aslında hepimiz biliyoruz; özellikle Dede Korkut Masalları'nda geçen isim koyma ritüelleri, Oğuz Kağan Destanı'ndaki törenler hepimizin belleğinde az çok yer etmiştir. Aksakallı dervişlerin, toplumda önemli yere sahip kişilerin ve şamanların bebeğe isim takmalarının yanında çocuğun Tanrı'dan, annesinden isim dilemesi de metinlerde geçer.

Numaralanmış parçalardan hangileri edebî metinden alınmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Aşağıdaki cümleler "Doğru (D) / Yanlış (Y)" şeklinde değerlendirilirken hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Öğretici nesirdeki asıl amaç öncelikle anlaşılır olmaktır. Bu amacın dile yansıyan sonucu yalınlık ve açıklıktır. (D)
B) Edebî dil, dilin alelâde bir iletişim "vasıta"sı olmaktan çıkarılıp "amaç" seviyesine yükseltilmesi ve sanat objesine dönüştürülmesi ile elde edilir. (Y)
C) Bir sanat değeri taşıyan, kişide bir güzellik duygusuyla heyecan uyandırmayı amaçlayan metinlere edebî metin denir. (D)
D) Öğretici metnin yazılış amacı, okuyucuda bir heyecan veya estetik zevk uyandırmak, sanat yapmaktır. (Y)
E) Edebî metinlerde bir anlam değil okuyan kişiye, zamana ve mekâna göre değişen birçok anlam vardır. (D)

8. Aşağıdakilerden hangisi öğretici metinlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Yazılış amacı, okuyucuya bilgi vermek, bir şeyler öğretmektir.
B) Yazar, hedeflediği amaç doğrultusunda dilin bilinen kurallarının dışına çıkmaz.
C) Sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılır ve somut, nesnel bir anlatım görülür.
D) Dil; göndergesel, alıcıyı harekete geçirme ve dil ötesi işlevlerinde kullanılır.
E) Benzetme, istiare, tezat, mecaz, kinaye gibi çeşitli edebiyat sanatlarına sıkça yer verilir.

- 9.

Gazete Çevresinde Gelişen Metinler	Anlatmaya Bağlı Metinler	Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler
Deneme	Hikâye	Günlük
Makale	----	----
----	Roman	Gezi Yazısı

Bu tabloda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hikâye - Sohbet - Biyografi
B) Fıkra - Mesnevi - Hatıra
C) Eleştiri - Mektup - Efsane
D) Otobiyografi - Halk Hikâyesi - Röportaj
E) Haber Yazısı - Söyleşi - Anı

1. Aşağıdaki parçalardan hangisi sanatsal metinlerden alınmış olamaz?

- A) Hacivat – Karagöz'üm hoş geldin!
Karagöz – Hoş bulduk Hacı Cavcav, hoş bulduk! Ver elini öpeyim!
Hacivat – Efendim, bu ne el öpmesi?
Karagöz – Pataklarım ha, öğrenemedin mi? Bayramlaşma el öpmesi tabi...
Hacivat – Tamam, biliyorum da bayramın daha ilk gününde bu kaçınıcı bayramlaşma?
Karagöz – Köftehor, kaçınıcı olursa olsun, bayramlaşma kötü mü?
- B) Günlerce yürümüş yürümüşler, sonunda bir kervan yolu üzerinde başlık bahçelik bir yere gelmişler. Bahçe sahibini bularak bu bahçelerde bahçivanlık yapmak istediklerini bildirmişler. Buradaki bahçelere bakarak yaşantılarını devam ettirmişler. Böylece çalışıp gidiyorlarmış ama içlerindeki üzüntü de devam ediyormuş. Geçirdikleri mutlu günleri öz-lüyorlarmış.
- C) On beş günden beri köyden köye dolaşıyoruz. Bu köy-lerin her biri, öbüründen daha hüznüldür. Yorgunluk bir taraftan, gönlümüzdeki hüznün öbür taraftan, âdeta nihayeti yok bir gurbet ve sürgün yolunda gibiyiz. Eski hayatımız, arkamızda bıraktığımız alışkanlıklar, ilişkiler bize bir başka asra ait efsaneler şeklinde görünüyor.
- D) İnsanı diğer canlı varlıklardan ayıran en temel özelliklerin başında konuşma yeteneği gelir. Bu yetenek hem bireyin hem de sosyal hayatın gelişmesine hizmet eder. Bu çerçevede dilin temel varlık sebebi, insanlar arası iletişimi sağlamaktır. Dilin bunun dışında bireysel ve toplumsal pek çok işlevi daha vardır. Bunların başında da insanın hem bireysel hem de sosyal bakımdan gelişme-sinin temel dinamiklerinden birisi olması gelir.
- E) Çözülen bir demetten indiler birer birer
Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun
Tutulmuş ruhlarına bir damla gözyaşını sun
Bir sebile döküldü bembeyaz güvercinler

2. • Serinin 6. romanı, TBMM'nin açılmasıyla birlikte düzenli ordunun kurulmasını ve Kurtuluş Savaşı mücadelesini ele alan *Allah'ın Süngüleri: Reis Paşa*'dır. Attila İlhan'ın 1920 ve 1921 yıllarındaki İstanbul'u, Anadolu'yu anlattığı Allah'ın Süngüleri adlı romanı belirli bir tarih altyapısına sahip olunarak okunduğu takdirde anlam kazanmaktadır. Tarih kitaplarından aşına olunan İsmet İnönü, Mareşal Fevzi Çakmak, Halide Edip Adivar, Yunus Nadi, Çerkez Ethem gibi şahsiyetler ve onlarla alakalı o yıllara ait hadiseler özenle seçilmiştir.
- *Mahur Beste* romanı, Eyyubi Ebubekir Ağa'ya ithaf olunmuştur. Eyyubi Bekir Ağa'nın da Mahur makamında bir bestesi bulunmaktadır. Bu nedenle ilk bakışta Ahmet Hamdi'nin bu besteden etkilenmiş olduğu düşünülmektedir. *Mahur Beste*'de Tanpınar'ın diğer eserlerinde de görülen medeniyet meselesi büyük bir ağırlıkla ele alınır. Tanzimat sonrasında toplum hayatımızın her yönüne yansıyan değişim ve başkalaşımın yansıtıldığı ve her fırsatta tartışıldığı bir roman özelliğindedir.
- *Türk Prensesi Nilgün, Mapa Melikesi Nilgün ve Nilgün'ün Sonu* adıyla yayımlanan bir üçleme... Türkçenin olanakları en güzel bir biçimde kullanılarak yazılan romanda Nilgün çevresinde, yedi yıl boyunca inişli çıkışlı, ayrılıp kavuşmalı derin bir aşkı Afrika ve Hindistan limanlarının, Uzakdoğu adalarının egzotik güzellikleri, renkleri, ışıkları, günbatımı manzaralarıyla, çiçeklerinin, meyvelerinin kokuları, tatlılarıyla bir ressam-yazarın kaleminden aktarılıyor.
- Ruhsal tahlillerin oldukça başarılı kullanıldığı bir eserdir. Kitap, iki üniversite öğrencisi olan Ömer ve Nihat'ın vapurda konuşurlarken Ömer'in birkaç sıra öndeki kanepelerden birinde oturan güzel bir genç kıızı fark etmesiyle başlar. Bu sırada da vapur iskeleye yanaşır. Ömer kıızı gözden kaybetmemek için gözlerini ondan ayırmadan ilerlemeye başlar.

Bu metinler aşağıdaki bilim dallarından hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Halk bilim E) Psikoloji

3. Her dilin sahip olduğu anlam, ses, yapı ve mantık dokusu, o dili konuşan millete aittir. Yüzyıllar boyunca bu dili işleyen, geliştirip zenginleştiren millet, kendi tarihini ve kimliğini diline yükler. Çoğu zaman değişik sayılardaki seslerden teşekkül etmiş basit anlamlı birlikler olarak gördüğümüz kelimeler, gerçekte o kelimelere hayat veren milletin kültür atomcuklarıdır. Her birinin içinde de o milletin kültürüne ait değerler saklıdır. Zevklerimiz, ihtiraslarımız, hüznlerimiz, sevinçlerimiz, ideallerimiz, inançlarımız, dünya görüşümüz ve hayatımız, zamanla kelimelerin anlam, duygu, çağırışım ve ses dünyasına siner.

Bu parçaya göre bir dilin gelişimine aşağıdakilerden hangisinin katkısının daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) Tarih B) Edebiyat C) Felsefe
D) Sosyoloji E) Bilim

4. Güzeli ve güzeli algılama yeterliliğini çeşitli yönlerden irdeleyen Kant'a göre, sanat yapıtının yaratımında ve alımlanımında belirleyici olan beğeni yargısı katıksızdır, arıdır. Örneğin, "Çiçekler, özgür doğa güzellikleridir." Bu aydınlanma filozofunun bir başka belirlemesi, sanat ve amaç ilişkisi üzerinedir. Kant bu konuda şunları yazar: "Çeşitli olanın bütünleştirilmesi ile ilişkilendirilmeyen hiçbir mükemmellik, hiçbir amaçsallık bu yargının temelini koyulmaz."

Bu parçada edebiyatla hangi bilim dalı arasındaki ilişki anlatılmaya çalışılmıştır?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Sosyoloji E) Psikoloji

5. (I) Bilimsel nesir, açık ve yalındır; ayrıca içerdiği bilgiyi açıklayıcı ve öğreticiliği esas alır. (II) Amacı, işaret edenle edilen arasında tam bir uygunluk kurmaktır. (III) Bu sebeple okuyucunun dikkatini kendi üzerine çekmeden işaret ettiği şeye, açık ve kesin bir biçimde götürür. (IV) Kelimeler bütünüyle mecaz anlamlarında kullanılır, ayrıca ilim dilinin kendine has "terim"leri mevcuttur. (V) Nesir metni bu terimler ekseninde vücut bulur, dolayısıyla ilim dili matematik ve sembolik mantık gibi, bir işaretler sistemi olma ve evrenselleşme eğilimi gösterir.

Öğretici metinlerle ilgili bilgi verilen bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6 ve 7. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tabletlerin, bilgisayarların ve akıllı telefonların artık kültürümüzün ve günlük yaşantımızın bir parçası olduğu gerçeğini ifade etsek de bu teknolojilerin etkileri ve zararları hakkında da gerçekçi olmalıyız. Özellikle çocukların erken yaşlarda bu medya araçları ile doğru etkileşime geçmeleri oldukça önemlidir. Aile bireyleriyle görüntülü görüşmeler yapmak, birlikte bilim videoları seyretmek, beraber müzik dinleyip dans etmek, yeni yemek tariflerine ve yaratıcı fikirlerle göz atmak bu teknolojilerin aile bağlarını güçlendirecek şekilde faydalı kullanımlarına birkaç örnek olabilir. Eğer bu cihazları kullanıyorsanız uygulama mağazalarında yüzlerce eğitim uygulaması olduğunu da muhtemelen fark etmişsinizdir. Her ne kadar uygulama mağazalarındaki bu uygulamalar eğitim kategorisinde olsa da çoğu uygulamanın alanında uzman eğitimciler tarafından hazırlanmadığını kolaylıkla söyleyebiliriz.

6. **Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmış olabilir?**

- A) Gazete çevresinde gelişen metinler
B) Anlatmaya bağlı metinler
C) Kişisel hayatı konu alan metinler
D) Göstermeye bağlı metinler
E) Coşku ve heyecanı dile getiren metinler

7. **Bu parçanın alındığı metin türü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Yazılış amacı, okuyucuda bir heyecan veya estetik zevk uyandırmak, sanat yapmaktır.
B) Anlatılanlar gerçek hayatla ilişkilendirilebilir ancak kurgusal bir yanı vardır.
C) Estetik bir amaçla metni oluşturduğu için dilin özelliklerinden sapmalar görülür.
D) Sözcükler mecaz anlamlarında da kullanılır ve soyut bir anlatım görülür.
E) Verilen bilgiler, yapılan açıklamalar örneklerle, tanımlarla pekiştirilir.

İLETİŞİM DİL VE KÜLTÜR

İLETİŞİM

- İletişim, karşılıklı iletmek anlamına gelip insanlar arasında gerçekleşen duygu, düşünce ve bilgi alışverişidir.
- İletişim, özeldir ve karşılıklıdır.
- İletişimin düşünce ve bilgi yönü konuşmayla duygu yönü ise gülümseme, susma, ağlama şeklinde gerçekleşir.
- Resim, kitap, gazete, sinema, heykel ve mimariyle de iletişim gerçekleşebilir.
- İnsanlar, tarih boyunca duman, mektup, tebrik kartı, kuş, ıslık, trafik işaret ve levhaları, internet gibi değişik araçları kullanarak da iletişim kurmuşlardır.

İLETİŞİMİN ÖGELERİ

- 1. Gönderici (kaynak kişi):** İletişimin ögeleri arasında en önemli olanıdır. İletiyi hazırlayan, gönderen kişidir. Çünkü gönderici olmadan iletişim olmaz. Gönderici ben veya biz ile karşımıza çıkar. Sınıf ortamında ders anlatan öğretmen gönderici rolündedir.
- 2. Alıcı (okur, dinleyici):** Göndericinin hedef kitesidir. Göndericinin mesajını alıp çözen kişi veya kişilerdir. Sınıf ortamında öğrenci alıcı, dinleyici konumundadır.
- 3. İleti (mesaj):** Kaynak kişinin alıcıya aktardığı duygu ve düşüncelerdir. Sınıf ortamında dersin konusu, asıl anlatılmak istenen duygu veya düşünce iletiyi oluşturur.
- 4. Kanal (araç):** Kanal, iletinin kullandığı araçtır. Ses dalgaları, video, internet, gazete, dergi, kitap, SMS, mail, televizyon, faks, telgraf gibi araçlar iletişimde kanal görevindedir. Sınıf ortamında öğretmenin sesi kanal görevindedir.
- 5. Bağlam (ortam):** İletişimin gerçekleştiği ortam, mekândır. Sınıflar, miting alanları, konferans salonları birer bağlamdır.
- 6. Dönüt (geri bildirim):** Alıcının iletiyi aldıktan sonra, göndericiye verdiği cevaba denir. İletişimde her şey bir dönütü gerçekleştirmek için yapılır. Diğer ögelerde amaç bir sonuç elde etmektir.

- Gönderici:** Müşteri
Alıcı: Müşteri hizmetleri
İleti: İade talebi hakkında bilgi
Kanal: İnternet
Bağlam: Canlı destek programı
Dönüt: Müşteri hizmetlerinin verdiği bilgi

KONUŞMA DİLİ VE YAZI DİLİ

Kelime dağarcığı yazı diline göre sınırlı olan ve günlük hayatta kullanılan doğal dile konuşma dili denir.

Bir ülkede resmi dil olarak kabul edilen ve her alanda aynı kurallarla kullanılan dile yazı dili denir.

Konuşma Dili ve Yazı Dili Arasındaki Farklar

- Bir ülkede bir yazı dili varken birden fazla konuşma dili vardır.
- Konuşma dili doğaldır, yazı dili yapma bir dildir.
- Yazı dilinde kurallar varken konuşma dilinde yoktur.
- Yazı dilinin kullanım sahası, konuşma diline göre daha geniştir.
- Konuşma dili günlük hayatta farklılık gösterirken yazı dili göstermez.

DİLİN KULLANIMDAN DOĞAN TÜRLERİ

Bir dilin kullanımında, bölgesel ve kültürel farklılıklar sonucu, dil içindeki çeşitlenmelerle ağız, şive ve lehçe oluşur. Dilin belirli çevrelerdeki özel kullanımıyla da argo ve jargon oluşur.

Ağız: Bir dilin bir ülke sınırları içindeki farklı yerleşim bölgelerinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılaşan konuşma biçimidir. Kayseri ağızı, Erzurum ağızı, Trakya ağızı...

Örnek: Beni bak gıı, n'apıp durun? (Bana bak kız, ne yapıyor sun?) (Ege ağızı)

Şive: Bir dilin, yazılı kaynaklarla izlenebilen tarihî gelişimi içinde ayrılmış kollarıdır. Şiveler; bir milletin tarihî, siyasi, sosyal ve kültürel nedenlerle farklı yurt coğrafyalarına dağılmasıyla ortaya çıkar. Azeri Türkçesi, Özbek Türkçesi, Türkmen Türkçesi vb. Şiveler arasındaki ses, şekil ve kelime farklılıkları anlaşmayı engelleyecek kadar derin değildir.

Örnek: Neçe yaşın var? (Kaç yaşındasın?) (Azeri şivesi)

Lehçe: Bir dilin, tarihî gelişimi içinde yazılı kaynaklarla izlenemeyen dönemlerinde ayrılmış kollarıdır. Türk dilinin Çuvaş lehçesi ve Yakut lehçesi gibi. Lehçeler arasındaki ses, şekil ve kelime farklılıkları anlaşmayı güçleştirecek kadar derindir. Bu durum daha çok tarihî, siyasi ve coğrafi nedenlerden kaynaklanır.

Örnek: En ubayın han-na üöreneriy? (Senin ağabeyin nerede okuyor?) (Yakut lehçesi)

Argo: Ortak dilden ayrı olarak belirli toplulukların ses, yapı, söz dizimi ve anlam bakımından farklılık gösteren dili veya kelime dağarcığıdır. Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere oluşturulur. Argo oluşturulurken ortak dildeki kelimelere özel anlamlar verilir, bazı kelimelerde değişiklik yapılır; dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı kelimelerden yararlanır. Argo, çoğunlukla kaba bir söyleyiş özelliği gösterir.

Örnek: Canına yandı-ğımın dünyası, yüzüme bir gülmedi gitti.
Cart curtla karşılardan-
dakini kıştırırlarsa bir
de keyifle babalanırlar.

Jargon: Aynı meslek veya toplulu-
luktaki insanların ortak dilden ayrı
olarak kullandıkları özel dil veya söz
dağarcığıdır.

Örnek: "Hasta dün
gece eks oldu." cümle-
sindeki "eks olmak" ifa-
desi bir tıp jargonudur.

Standart (Ölçütlü) Dil: Bir dili toplum olarak konuşan ve ya-zanların hep birlikte uydukları, ağız özelliklerinden arındırılmış, belirli ölçü ve kurallara bağlı ortak dildir. Bir milletin yazılı kültürünün oluşmasında dilde anlaşma ve birlik sağlanması gerekir. Bunun için dildeki ağızlardan yaygın ve işlenmiş olan ortak kültür dili durumuna gelir. Standart dilin kuralları yazım kılavuzlarında ve sözlüklerde belirtilir. Standart Türkçe, İstanbul Türkçesi esas alınarak biçimlendirilmiş olan konuşma ve yazı dilidir.

Ağız, Şive, Lehçe ve Aralarındaki Farklar

- Haritayı göz önünde canlandırarak konuyu daha iyi öğrenmiş olacağız.
- Ağız; bir ülkenin haritasıyla ilgilidir. Yani ülke sınırlarıyla ilgili-
dir. Erzurum ağızı, Gaziantep ağızı, Aksaray ağızı gibi... Ağız,
sadece söyleyişte farklıdır, yazıya geçirildiğinde bu özellik
kaybolur.
- Şivede ise ülke sınırları dışına çıkılır. Ülkeler esas alınır.
Ağızda şehirlere bakılırken şivede ülkelere bakılır.
- Lehçe ise dilden ses, şekil ve kelime olarak çok büyük bir
farklılığı barındırır. Türkçe için sadece iki lehçe söz konusuy-
ken şive ve ağız da onlarca örnek söz konusudur.

HEYDER BABA'YA SELAM

Heyder Baba, ıldırımlar şakanda,
Seller, sular şakkıldayıb akanda,
Kızlar ona saf bağlayıb bakanda,
Selâm olsun şevkatize, elize,
Menim de bir adım gelsin dilize.

Heyder Baba, kehlüklerin uçanda,
Göl dibinden dovşan kalkıb, kaçanda,
Bahçaların çiçeklenib açanda,
Bizden de bir mümkün olsa, yâd ele,
Açılmayan ürekleri şâd ele.

...

ŞEHİRİYAR

1. Aşağıdakilerden hangisi, edebî metnin temel özelliklerinden biri değildir?

- A) Edebî metin, belli bir sanat endişesi ve yeteneğine sahip yazarların kaleminde hayat bulur.
- B) Edebî metin, okuyucuyu bilgilendirme ve eğitmeyi amaçlar.
- C) Edebî metinde dil, olabildiğince kusursuz ve hatasız bir biçimde kullanılır.
- D) Edebî metinde kelimeler daha çok yan anlamlarında kullanılır.
- E) Edebî metin, benzetme, istiare, tezat, mecaz, kinaye gibi çeşitli sanatlarla sahiptir.

2. Yahya Kemal Türkçesi ne bir tesadüfün, ne de moda hareketlerle müşterek bir dil cereyanının eseridir. Şair, Türkçenin Türkiye topraklarındaki güzelleşmesi tarihini adım adım takip ederek, milletimizin asırlar boyunca bu lisanla verdiği güzelikteki sırları araştırmış, bulmuş ve onu terennüm etmiştir. Batı şiir lisanlarının kendi millî dehalari içinde asırlarca nasıl işlendiğini görüp, aynı ses ve söyleyiş üstünlüğünü Türkçeye de vermek için gereken yolları araştırmaktan doğan bu netice, şairin kendi dil ve sanat sevgisiyle kendi gayretiyle ve kendi lisan felsefesiyle elde edilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçanın alındığı metinlerin temel özelliklerinden biri değildir?

- A) Açık, yalın ve anlaşılır olmak
- B) İçerdiği bildiriye okuyucuya aktarmayı amaçlamak
- C) Dili doğru ve kusursuz biçimde kullanmak
- D) Kelimeleri daha çok yan anlamlarında kullanmak
- E) Edebî sanat uzak olmak

3. Bir dilin, yazılı kaynaklarla izlenebilen tarihî gelişimi içinde ayrılmış kollarıdır. Bir milletin tarihî, siyasi, sosyal ve kültürel nedenlerle farklı yurt coğrafyalarına dağılmasıyla ortaya çıkar. Azeri Türkçesi, Özbek Türkçesi, Türkmen Türkçesi vb. arasındaki ses, şekil ve kelime farklılıkları anlaşmayı engelleyecek kadar derin değildir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgili bilgi verilmiştir?

- A) Lehçe
- B) Şive
- C) Ağız
- D) Argo
- E) Jargon

4. İki iki buçuk metre çapında bir borudan fırlıyormuş gibi bol ve coşkun akan sular, bembeyaz bir kayaya varınca birdenbire boşlukla karşılaşıyor; bir an, bir küçük an sanki duralıyor, sonra geldiklerinden daha müthiş bir hızla derin bir çukura, sade köpük hâlinde dökülüyordu. Orada bir müddet kaynaşiyor ve çalkalana çalkalana sağa kıvrılıp, beyaz taşlar üzerinde sekerek, yollarına devam ediyordu. Kenara kadar sokulup aşağıya bakınca insanın yüzünü serin bir buğu sarıyor, ardı arkası kesilmeyen bir gök gürültüsü iki yanda yükselen kayalık dağlarda uğultulu akisler bırakıyordu.

Bu parçanın alındığı metin türü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanda güzel duygular, hayaller ve zevkler uyandırır.
- B) Ait olduğu toplumun sosyal ve kültürel özelliklerini taşır.
- C) Amacı güzel olanı ortaya koymak estetik zevk yaratmaktır.
- D) Hayatın gerçeklerini, tarihi olayları, felsefi düşünceleri ve bilimsel gerçekleri anlatır.
- E) Çağırışım ve duygu yoğunluğu anlamına gelen yan anlam bakımından zengindir.

5. Ortak dilin dışında, daha çok küçük gruplar arasında kullanılan söz ve söyleyişlerden oluşan özel dildir. Diğer bir ifadeyle toplumun belli bir çevresi tarafından kullanılan kendine has sözcük ve deyimleri bulunan özel bir dildir. Genel olarak var olan sözcüklere yeni anlamlar yüklenmesiyle oluşturulmuştur. Örneğin; "ayvayı yemek" zor duruma düşmek anlamında kullanılan bir deyiştir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgili bilgi verilmiştir?

- A) Lehçe
- B) Jargon
- C) Ağız
- D) Argo
- E) Şive

6. Yazı dili ile konuşma dilinin karşılaştırıldığı aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yanlışlık vardır?

- A) Yazı dili, ortak özelliklere; konuşma dili, bölgesel özelliklere sahiptir.
- B) Yazı dili, kurallar çerçevesinde şekillenirken konuşma dilinde kurallar esas alınmaz.
- C) Yazı dili, resmî özellik taşır; konuşma dilinin resmi olma zorunluluğu yoktur.
- D) Yazı dilinde doğallık, kendiliğinden oluşma esastır.
- E) Yazı dili, öğrenmeyle; konuşma dili, daha çok farkına varılmadan çevreden edinilir.

7. Toprak sözü yörük içinde çok eskidir. Sen, dünyada bile yoktun. Bu iş üstüne destanlar söylenmiş, türküler yakılmıştır. Ben, cahil bir kadını. Emme ırakmetli babandan çok, pek çok iş öğrendim. Baban gelmiş geçmiş yörüklerin en okumuş, en aklikerik kişiydi. Nur içinde yatsın; onu Koca Yörük Ali Ağam bile, benim vezirim diye koyacak, oturtacak yer bulamazdı. İşte bu baban, ta Çukurova'dan Aydın'a dek bütün yörük milletinin padişah buyruğuyla olsun, kendi gönüllerinin rızası ile olsun, nasıl topraklanıp yerleştiklerini, sonra da nasıl dikiş tutturamayıp yozduklarını hep bildirdi.

Bir hikâyeden alınan bu parça dilin kullanımdan doğan aşağıdaki farklarından hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Lehçe B) Şive C) Ağız
D) Argo E) Jargon

8. Sertçe baktı babasına. Babasının on sekiz yaşında, küçük bir modeli. Babasını hatırlatan püskül kaşları hırsla çatıldıysa da karşısında oturan ağası masanın altından ayağıyla ayağına gene hafifçe bastı. Ağası ne babasına benziyordu ne de kendine. Uzun boylu kupkuru, kavrulmuş... Saygısı sonsuzdu ona. "Çemkirme babana sakın!" demek istediğini anlamıştı. Anlamıştı ama kendi çemkirmiyor, saygıda kusur etmiyordu da ne oluyordu? Evde anasına "İşler kesatlaştı. Büyük oğlan fazla geliyor, başının çaresine baksın. Evlenip üç çocuk sahibi olmayı nasıl bildiyse karınlarını doyurmayı da bilsin. Ben Cenabı Allah değilim ki rızık vereyim!" diye yollu bağırıp çağırıyor muydu?

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dilin yöresel kullanımlarından yararlanılmıştır.
B) Anlatmaya bağlı metin türlerine örnek gösterilebilir.
C) Sözcükler gerçek anlamlarının dışına çıkılmadan kullanılmıştır.
D) Benzetme ve pekiştirmeden yararlanılmıştır.
E) Olay 3. kişi ağızından anlatılmıştır.

9. "Dil" in millî bir değer olmasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Dil, ait olduğu milletin ortak hazinesidir.
B) Dil, milletin kültürel değerlerini dünden bugüne taşıyan bir kültür köprüsüdür.
C) Dil, temeli sese dayanan bir iletişim aracıdır.
D) Birey kimliğini, mensubu olduğu milletin dili vasıtasıyla oluşturur.
E) Millet kültürel değerlerini, büyük ölçüde dilinde saklar.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde açıklama yay ayraç içerisinde verilen kavramla uyuşmamaktadır?

- A) İletiyi oluşturan ve bir kanal ile karşı tarafa ulaştıran kişidir. (Gönderici)
B) Göndericinin hedefe ya da alıcıya aktarmak istediği mesajdır. (İleti)
C) İletişimdeki diğer unsurların bir araya geldiği ya da meydana getirdiği ortamdır. (Bağlam)
D) Alıcının iletiyi aldıktan sonra, göndericiye verdiği cevaptır. (Dönüt)
E) Göndericinin mesajını alıp çözen kişi veya kişilerdir. (Kanal)

11. Bir dili toplum olarak konuşan ve yazarların hep birlikte uydukları, ağız özelliklerinden arındırılmış, belirli ölçü ve kurallara bağlı ortak dildir. Bir milletin yazılı kültürünün oluşmasında dilde anlaşma ve birlik sağlanması gerekir. Bunun için dildeki ağızlardan yaygın ve işlenmiş olanı ortak kültür dili durumuna gelir. Bir dilin kuralları yazım kılavuzlarında ve sözlüklerde belirtilir. Türkçe, İstanbul Türkçesi esas alınarak biçimlendirilen olan konuşma ve yazı dilidir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgili bilgi verilmiştir?

- A) Lehçe B) Şive C) Ağız
D) Argo E) Standart dil

12. İletişimi başlatan öge ---- diğer bir adıyla göndericidir. Zaten iletişimin olmazsa olmaz 3 unsuru arasında da gönderici bulunmaktadır. Göndericinin hedefe göndermek istediği mesaj ise iletidir. ---- içine ise iletişim için kullanılan yoldur diyebiliriz. ---- ise hedefin verdiği tepki, yani mesajı alıp almadığının göstergesi biçiminde ifade edilebilir. Bağlam da iletişimin meydana geldiği ortamdır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) ileti - Kaynak - Belirti
B) dönüt - Gönderici - Alıcı
C) kaynak - Kanal - Dönüt
D) gönderici - Dönüt - Kanal
E) mesaj - Alıcı - Kaynak

1. I. İstanbul'da Sarayburnu sirtlarında kurulan ve yaklaşık 400 yıl Osmanlı Devleti'nin yönetim merkezi olan Topkapı Sarayı, dünyada günümüze gelebilmiş sarayların en eskisi ve genişidir.
- II. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!
- III. Fiil anlamı taşıyan ancak fiillerin özelliklerini tam olarak yansıtmayan ve cümlede isim soylu kelimeler gibi görev üstlenen kelimelere fiilimsi denir.
- IV. Artık demir almak günü gelmişse zamandan Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan

Numaralanmış cümlelerden hangileri öğretici metinden alınmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Yine esti Gâvurdağı boranı
Hançer vurup acarladın yarımı
Sana derim Mıstık Paşa öreni
Sana konup göçen beyler nic'oldu
Bu dörtlükte geçen "acarlamak" sözcüğü Çukurova bölgesinde "yenilemek" anlamında kullanılan bir kelimedir.
- Buna göre bu tür kullanımlar aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?**

- A) Argo B) Jargon C) Ağız
D) Lehçe E) Şive

3. I. İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan canlı bir varlık, temel bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir antlaşmalar sistemidir.
- II. Karşılıklı iletme anlamına gelip insanlar arasında gerçekleşen duygu, düşünce ve bilgi alışverişidir.
- III. Bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan, gelenek durumundaki her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının topudur.

Numaralanmış cümlelerde tanımı verilen kavramlar aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Dil - Şive - Jargon
B) İletişim - Argo - Lehçe
C) Dil - Şive - Ağız
D) Kültür - Dil - İletişim
E) Dil - İletişim - Kültür

4. **Aşağıdakilerden hangisi dilin toplumsal işlevlerinden biri değildir?**

- A) Dil, toplumu oluşturan bireyler arasında iletişimi sağlar.
B) Dil, toplumun kültürel değerlerini genç nesillere aktarır.
C) Dil, toplumsal hayatta kültürel bir devamlılık sağlar.
D) Dil, toplumların ekonomik gelişimine kapı aralar.
E) Dil, toplumun kültürel değerlerinin koruyucusu ve taşıyıcısıdır.

5. Dil, bir iletişim aracıdır; dilin işlev açısından en önemli yönü budur. İnsanlar arasında deneyim, bilgi, fikir vb. aktarımları dil aracılığıyla sağlanır. Sınırlı amaçları yerine getirmek üzere başka iletişim araçları da örnek olarak mimikler, jestler, anlamsız gibi görünen belli sesler, trafik işaretleri de kullanılabilir. Ama bunların hiçbiri, doğal dilin yerine getirdiği işlevleri bütün olarak karşılayacak zenginlikte değildir. İnsan dili, konuşurlarının bütün dilsel ihtiyaçlarını karşılayabilir. Ancak sağlıklı bir iletişim için konuşur ve dinleyicinin aynı dili biliyor olması, söylenenlerin konuşulan bağlama uyması, dinleyicinin ön bilgileriyle örtüşmesi gibi koşulların gerçekleşmesi gerekir.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli unsurdur.
B) İnsanlar arasında iletişimi sağlayan dil dışında öğeler de vardır.
C) Dil ile iletişim kuran insan dışında herhangi bir canlı yoktur.
D) İletişimin sağlıklı olmasında aynı dilin kullanımı önemlidir.
E) Dil, konuşurlarının bütün dilsel ihtiyaçlarını karşılayabilecek özelliktedir.

6. Sınıfta öğrenciler öğretmenin uyarılarına dikkat ederler. Öğretmen konuyu tahtaya yazarken onlar defterlerini açar, yazılanları defterlerine aktarırlar.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki iletişim unsurlarından hangisi yanlış verilmiştir?

- A) Sınıf - bağlam
B) Öğretmen - gönderici
C) İletim - öğretmenin uyarıları
D) Alıcı - öğrenci
E) Dönüt - Tahtaya yazılan yazı

7. Tüm filmlerim, insanlar arası iletişimin güçlüklerini dert edinmiştir. İletişim bence görüldüğünden de zor, hâlâ çok zor. Herkes kendi dünyasını, kendi dilini yaratır ve insanların kelimelere yükledikleri anlamlar farklıdır. Örneğin ben mavi dediğimde, siz benim mavimden başka bir şey anlıyorsunuz belki de. Aynı şey hakkında konuştuğumuzu sanıp aslında çok başka yerlerde olduğumuz durumlarda iletişim zorlaşır. Hatta ne kadar entelektüelseniz anlamın karmaşılaşmasından dolayı, iletişiminiz de o kadar güçleşebilir. O yüzden ben kelimeleri tehlikeli bulurum ve onlara güvenmem. Kelimeler dolaylı yollara sokar sizi, kaybolabilirsiniz aralarında.

Bu parçada dilin kullanımından doğan aşağıdaki farklılıkların hangisinden söz edilmektedir?

- A) Şive B) Ağız C) Jargon
D) Lehçe E) Argo

8. Aslen Urfalıyım

kaç yıl oldu bilmiyorum
kim yazar defterim
kim bilir derdim
bir kış günü
sırtımda acıya yamalı bir mintan
ayağımda rengi aşınmış lastik pabuçlar
içimde buz bağlamış bir hüzün
ardımda gözü yaşlı bir ana
ekmeği taştan çıkarmak uğruna
alın terini sevdaya nakışlamak uğruna
umudu aydınlığa boğmak uğruna
verdum kendimi yollara
Ne bir avuç toprak ne alev alev bir umut
gurbetliğimde geleceği sararmış bir an
sılamda yel götürmez sel üfürmez bir yalnızlık
bir kış günü indim İstanbul Sirkeci'ye

Bu dizelerde dilin kullanımdan doğan farklarından hangisine örnek gösterilebilecek ifadeler vardır?

- A) Lehçe B) Şive C) Ağız
D) Argo E) Jargon

9. (I) Ağız, bir ülkenin haritasıyla ilgilidir yani ülke sınırlarıyla ilgilidir. Erzurum ağızı, Gaziantep ağızı, Aksaray ağızı gibi... (II) Şive, sadece söyleyişte farklıdır, yazıya geçirildiğinde bu özellik kaybolur. (III) Şivede ülke sınırları dışına çıkılır, ülkeler esas alınır. (IV) Lehçe ise dilden ses, şekil ve kelime olarak çok büyük bir farklılığı barındırır. (V) Türkçe için sadece iki lehçe söz konusuysen şive ve ağızda onlarca örnek söz konusudur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Birkaç yıl önce, dil bilimciler Tevfik Esenç'in sesini almak üzere Türk köyü Hacı Osman'a akın ediyordu. Esenç; zayıf, nahif bir çiftçiydi. Vaktiyle Kuzeybatı Kafkaslar'da konuşulan Ubıhça'nın bilinen son konuşucusu olduğu kabul ediliyordu. O sıralarda kabilenin ancak dört beş yaşlısı Ubıhça birkaç söz hatırlıyordu, akıcı konuşabilense yalnızca Esenç'ti. Üç oğlu bile artık Türk dilli olmuştu. Babalarıyla anadillerinde konuşamıyorlardı. Esenç, mezar taşında yer almasını istediği yazıyı 1984'te çoktan yazmıştı: "Burası Tevfik Esenç'in mezarıdır. Kendisi, Ubıhça adı verilen dili konuşabilenlerin sonucusuydu." 1992'de Esenç'in ölümüyle, Ubıhça da sürekli kalabalıklaşan soyu tükenmiş diller sırasına katıldı.

Bu parçada aşağıdaki dilin kullanımından doğan farklılıkların hangisinden söz edilmektedir?

- A) Şive B) Ağız C) Lehçe
D) Jargon E) Argo

11. Kendisi de bir ağza dayanan ---- ile ağızları veya farklı ağız gruplarını kesin sınırlarla birbirinden ayıracak dil bilimi ölçütü yoktur. Ancak bir ağız temel alınarak geliştirilen dil zamanla eğitim kurumlarında öğretilmek, resmî ve yarı resmî ortamlar, basın-yayın, edebiyat vb. gibi alanlarda kullanılmak suretiyle yaygınlık ve saygınlık kazanır. Böylece dil, asıl ağız bölgesi dışında da kullanılan ve kabul gören bölgeler üstü bir iletişim aracına dönüşür. Bunun sonucunda bölgelerüstü geçerlilik kazanan bu dil varyantı konuşan birinin nereli olduğuna karar vermek mümkün olmayabilir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) şive B) ağız C) lehçe
D) jargon E) standart dil

1. İnsan doğarken belli bir dil donanımını birlikte getirir. Sağlıklı çocuklar, zekâlarından bağımsız olarak bir gün mutlaka konuşurlar. Ancak insan doğuştan bir dil donanımıyla gelse de bu donanımın belli bir dile dönüşmesi için bir sosyal çevreye ihtiyaç vardır. Ayrıca dillerdeki değişme ve gelişmeler de dili konuşan topluluğun az veya çok oranda katılmasıyla gerçekleşebilir. Herhangi bir topluluktan bir kişi dili tek başına dönüştüremez. Bu nedenle dil ---- bir olgudur.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) değişken B) toplumsal C) üretken
D) nedensel E) çizgisel

2. (I) Dilin birey açısından en önemli yanı, mensubu bulunduğu ve dilini konuştuğu milletin kültürel değerlerinden biri olmasıdır. (II) Birey, ancak dil vasıtasıyla milleti ve milletin yüz yılların ötesinden taşıyageldiği kültürü ile iletişim kurabilir. (III) Daha annesinin kucağında iken kulağına fısıldanan ismi ve ninnilerle başlayan bu iletişim, bir ömür boyu sürer. (IV) İnsan, kimlik ve kişiliğini de böyle bir iletişim süreci içinde şekillendirir. (V) Onun içindir ki dil, birey ile millet arasında kurulması kaçınılmaz olan iletişimin en sağlam ve en sağlıklı köprüsüdür.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede dilin birey açısından önemi vurgulanmıştır.
B) II. cümlede bireyin kendi kültürüyle iletişimini ancak dil vasıtasıyla sağlayabileceği belirtilmiştir.
C) III. cümlede iletişimin doğumdan ölüme kadar sürdüğü ifade edilmiştir.
D) IV. cümlede insanın dil olmadan kişiliğini şekillendiremeyeceği belirtilmiştir.
E) V. cümlede dilin birey ile toplum arasında köprü vazifesi gördüğü ifade edilmiştir.

3. Ortak dilden ayrı olarak belirli toplulukların ses, yapı, söz dizimi ve anlam bakımından farklılık gösteren dili veya kelime dağarcığıdır. Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere oluşturulur. Oluşturulurken ortak dildeki kelimelere özel anlamlar verilir, bazı kelimelerde değişiklik yapılır; dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı kelimelerden yararlanır. Çoğunlukla kaba bir söyleyiş özelliği gösterir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgili bilgi verilmiştir?

- A) Lehçe B) Jargon C) Ağız
D) Argo E) Şive

4. Ben edebiyata çocukken başladım. Çocukluğumda bizim köye çok âşıklar, destancılar gelirdi. Onlara çok meraklıyım. Köye her destancı geldiğinde ben onun yanındaydım, sonra onlar gibi şiir söylemeye başladım. Köyün kayalık dağına çıkar dağ üstüne, çiçekler üstüne türküler söylerdim kendi kendime. Epopenin kırıntıları bile olsa hâlâ yaşadığı böyle bir dünyada büyüdüm. Eğer modern edebiyatla karşılaşmasaydım – ki karşılaşmam tesadüftür – bir destancı olurum. On altı ya da on yedi yaşında folklor derlemelerine başladım. Bir de tekerlemeler, destanlar, masallar derledim.

Düşüncelerini bu şekilde ifade eden bir yazarın, eserlerinde hangi bilim dalından yararlandığı söylenebilir?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Halk bilimi E) Psikoloji

5. I. Bir milletin dili; onun tarihi, dini ve kültürüyle iç içedir.
II. Millet için gerekli olan her şey dilde saklanır ve işlevini sürdürür.
III. Dil, milletin birlik ve bütünlüğünü sağlayan en güçlü bağıdır.
IV. Dil, milleti meydana getiren bireyler arasında ortak duygu ve düşünceler meydana getirir.
V. Yabancı dillerin dil kurallarını uygulamak, milletleri güçlendirir.

Yukarıdaki numaralanmış bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. I. Uzak ve yabancı ülkelerdeki yaşamdan konusunu alan romanlardır.
II. Tarihî dönemleri ve tarihte yer edinmiş ünlü kişileri konu edinir.
III. Bir toplumun belli bir dönem ve çevre içindeki gelenek ve göreneklerini yansıtan romanlardır.
IV. Tahlil romanı olarak da adlandırılır, insan ruhu üzerinde ayrıntılı inceleme yapan romanlardır.

Aşağıdakilerden hangisi numaralanmış cümlelerden herhangi biriyle ilişkilendirilemez?

- A) Tarih B) Coğrafya C) Felsefe
D) Folklor E) Psikoloji

7. İnsan, bilinçli bir şekilde çevresiyle etkileşime geçer ve bu etkileşim anlama-anlatma yöntemiyle gelişir. Bu süreçte insan, kendine özgü olan "dil"i kullanma özelliğinden yararlanır. Bu yönüyle dil insana diğer varlıklarda olmayan bir iletişim üstünlüğü kazandırır. Ancak insanın iletişim için kullandığı tek araç dil değildir.

Aşağıdakilerden hangisi insanın iletişim gerçekleştirdiği yöntemlerden biri değildir?

- A) Dil
B) Simgeler
C) İçgüdüler
D) Jest ve mimikler
E) Resim, şekil ve çizgiler

8. I. Son yirmi beş yıldan beri dilimiz yüzsüzleştirilmeye başlandı. Dilimiz âdeta hadım ediliyor. Günümüzde alıcıları hep Batı'yı, Batı dillerini çeken bir çeşit sömürge vatan-daşı kimliğindeki kişiler, konuşmaları ile yazıları arasında İngilizce sözcükleri serpiştirmeden kendini alıkoyamıyorlar. Bu kişiler etkili yerlerde oldukları için, toplumumuza çok kötü örnek olmaktadır. Son yıllarda dilimize o kadar yabancı sözcük girdi ki sıradan bir kentin ana sokaklarındaki satış yerlerinin adlarına baktığımız zaman bunu kolayca anlayabiliriz.

- II. Geyiğin biri ormanda geziniyormuş, çok susamış; derenin başına gitmiş. Suya başını daldırınca bir de ne görsün? Boynuzları çok gösterişli, bacakları ise incecik bir geyikmiş. Koca koca boynuzları hoşuna gitmiş ama bacaklarını hiç mi hiç beğenmemiş. Geyik boynuzları ile böbürlenip bacaklarıyla yerinirken arkasında bir kaplan belirmiş, kaplan geyiği parçalamak için atılmış. Geyik bu ya o incecik bacaklarıyla hızla koşup uzaklaşmış. Uzaklaşmış ama boynuzları bir dala takılınca olduğu yerde kalakalmış. Kaplan da yetişip hemen onu yakalamış. Beğenmediği bacakları ona iyilik ederken çok güvendiği boynuzları kötülük etmiş.

Bu iki metnin karşılaştırıldığı aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I.si öğretici, II.si sanatsal metinden alınmıştır.
B) II. metnin yazıldığı türlerde kelimeler genellikle mecaz anlamda kullanılır.
C) II. metnin yazıldığı türlerde süslü, sanatlı bir dil kullanılır.
D) I. metnin yazıldığı türlerde genellikle nesnel anlatım kullanılır.
E) I. metnin yazıldığı türlerde olağanüstü öğelere yer verilebilir.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde verilen açıklama yayıyaç içerisindeki kavramla uyuşmamaktadır?**

- A) Madde ve yaşamayı ve bunların dünya, toplum, ruh gibi türlü belirtilerini neden, ilke ve amaç bakımından inceleyen, yorumlayan bir bilim dalıdır. (Felsefe)
B) Bir toplulukta yaşayan insanları, onların alışkanlıklarını, söylene gelen türkü, masal, fıkra, atasözü, bilmece, oyun ve dans gibi kültür varlıklarını inceleyip topluluğun yaşayış ve duyusunu anlamaya çalışan bilim dalıdır. (Coğrafya)
C) Duyum, heyecan, düşünce gibi olguları ve bunların yasalarını inceleyen bilim dalıdır. (Psikoloji)
D) Ulusların ya da toplulukların birbiriyle olan ilişkilerini, savaşlarını, uygarlıklarını, kendi iç sorunlarını yer ve zaman göstererek inceleyen bilim dalıdır. (Tarih)
E) İnsan topluluklarının yaşayışını ve onu yöneten yasalarını inceleyen bilim dalıdır. (Sosyoloji)

İşitsel (Fonetik) Sanatlar	Görsel (Plastik) Sanatlar	Dramatik (Ritmik) Sanatlar
Edebiyat	----	Tiyatro
----	Heykel	----
	Mimari	Dans

Bu tabloda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kabartma - Edebiyat - Opera
B) Heykel - Minyatür - Bale
C) Musiki - Resim - Sinema
D) Resim - Minyatür - Musiki
E) Hat - Heykel - Bale

11. Edebî metinlerde yazarın kendisinden izler vardır; derinlemesine ve bilimsel yapılan bir incelemeyle, eserler bizi yazarların ruh dünyasına götürebilir. Edebî eserler, insanı her yönüyle aydınlatır. İnsanın ruh dünyasına ağırlık veren bazı eserler insanların ruh çözümlemelerini yapar; bu çözümlemeler, çevremizdeki insanları daha iyi anlamamızda, "Bin bir çeşit insanın, bin bir çeşit hâli vardır." diyerek olayları, durumları yorumlamamızda bize yardımcı olabilir. Mehmet Rauf'un "Eylül", Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu" adlı romanları buna güzel birer örnektir.

Bu parçada sözü edilen romanların yazımında aşağıdaki bilim dallarının hangisinden yararlanıldığı söylenebilir?

- A) Tarih
B) Psikoloji
C) Felsefe
D) Sosyoloji
E) Coğrafya